

Для розвитку підприємств ресторанного бізнесу використовуються стратегії диверсифікації, стратегії лідерства у витратах, стратегії фокусування, стратегії раннього виходу на ринок. Вибір конкретної стратегії залежить не стільки від виду конкретного ресторану, скільки від факторів зовнішнього і внутрішнього середовища конкретного ресторану.

При виборі і розробці конкретної стратегії розвитку підприємства слід звернути увагу на зовнішні фактори: існуючий рівень споживання, економічні, технікотехнологічні, конкуренції, ринкові, соціальні, політичні, міжнародні. Серед внутрішніх чинників слід зазначити наступні: асортимент, якість обслуговування, рівень освіти співробітників, корпоративна культура, постачальники та інші [2].

При порівняльному аналізі практики ведення бізнесу в області громадського харчування різних країн, виявлена тенденція до зменшення принципів відмінностей в даній області. Це обумовлено тим, що все частіше керівники ресторанів використовують досвід зарубіжних колег: з'явилися тематичні ресторани, ресторани національної та змішаної кухні, які враховують звичаї конкретної країни.

Література.

1. Трухан О.Л. Змістовна сутність поняття «стратегія підприємства»: суперечності поглядів / О.Л. Трухан // Вісник ЖДТУ: Економічні науки. 2010. № 1(51). С. 236–241.
2. П'ятницька Г.Т. Тенденції розвитку ресторанного господарства в Україні / Г. Т. П'ятницька // Вісник КНТЕУ. 2010. № 8. С. 24–32.

ІНТЕГРАЛЬНА ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

*Кононенко А. В., здобувач вищої освіти-магістрант 2 року навчання;
Суконна Н. Г., здобувач вищої освіти-магістрант 1 року навчання;
kononenchatko98@gmail.com; ninulya.sukonnaya@gmail.com
Науковий керівник: Догадайло Я. В., к. е. н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Здійснення об'єктивного аналізу та оцінки економічної результативності є передумовою успішного функціонування підприємства в умовах ринку. В результаті проведених досліджень [1,

2] було виявлено для вимірювання економічної результативності найбільш досконалим є матричний метод, так як тільки він дозволяє охарактеризувати зміни всіх критеріїв економічної результативності (ЕР) діяльності підприємства. Також обґрунтована доцільність використання методу середньої геометричної як метод оцінки критеріїв першого рівня та методу лексикографічної оптимізації для оцінки критеріїв другого рівня та ЕР підприємства в цілому [2].

Розрахунок критеріїв ЕР першого рівня пропонується здійснювати за наступними формулами:

коефіцієнт прибутковості (K_n):

$$K_n = \sqrt[28]{\prod_{i=2d=1}^{i=11d=2} \prod_{i=5d=4}^{i=11d=4} x_{id}}, \quad (1)$$

де x_{id} – елементи матриці, що входять до блоку прибутковості; i – номер рядка матриці; d – номер стовпця матриці;

коефіцієнт продуктивності (K_{np}): $K_{np} = \sqrt[8]{\prod_{i=4d=3}^{i=11d=3} x_{id}}, \quad (2)$

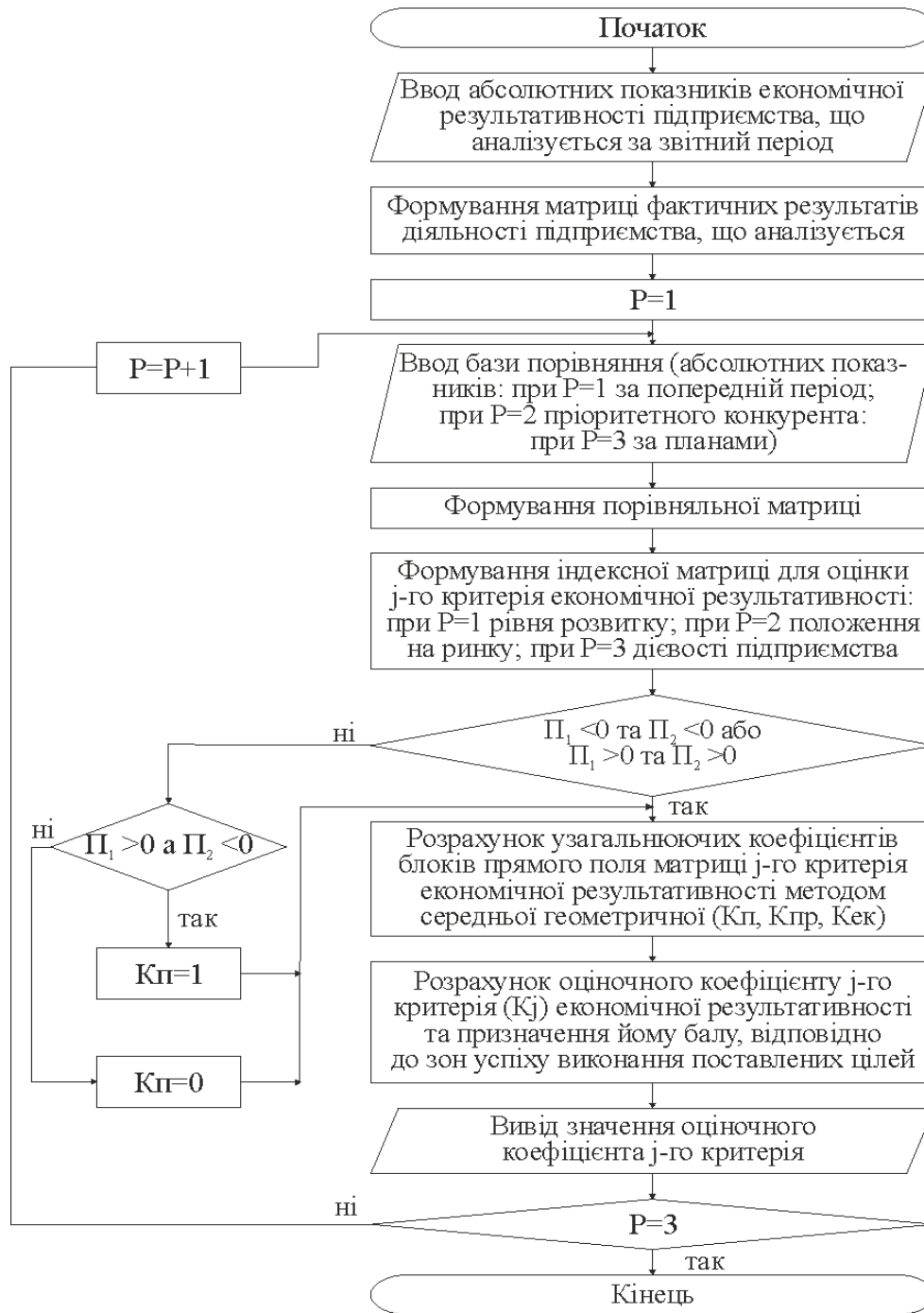
коефіцієнт витрат (K_e): $K_e = \sqrt[11]{\prod_{i=6d=5}^{i=11d=6} x_{id}}, \quad (3)$

коефіцієнт виробничого потенціалу (K_{gp}): $K_{gp} = \sqrt[10]{\prod_{i=8d=7}^{i=11d=10} x_{id}}, \quad (4)$

Необхідно відзначити, що кожен з блоків характеризує певну сторону критеріїв ЕР. При цьому розподіл елементів матриці на блоки єдиний для всіх критеріїв. До того ж, блоки витрат та виробничого потенціалу характеризують економічність, але кожний з них впливає на неї по-різному. Тому узагальнюючий коефіцієнт блоку економічності розраховується за формулою:

$$K_{ек} = K_e \cdot K_{gp}, \quad (5)$$

Кількісну оцінку кожного з критеріїв другого рівня на основі трьох індексних матриць пропонується здійснювати в однаковій послідовності, тому був розроблений типовий алгоритм, що представлений на рисунку 1.

Рисунок 1 – Типовий алгоритм кількісної оцінки критеріїв ER

Для реалізації методу лексикографічної оптимізації для побудови інтегральної оцінки ER кожному критерію необхідно присвоїти бал, що характеризує рівень досягнення цілей підприємства. Цього можна досягти, визначивши зони успіху виконання поставлених цілей для кожного критерія та призначивши кожній зоні відповідний бал.

Для визначення зон успіху складної величини, якою є як і ER в цілому, так і її критерії другого рівня окремо, пропонується використовувати методику, розроблену М.Ю. Кочерговою [3, 4].

Розрахунок граничних значень для кожної зони успіху відповідно до критеріїв ЕР представлений в таблиці 1.

Таблиця 1 – Розрахунок зон успіху для кожного критерія ЕР

Показники	Умовні позначення	Основні критерії економічної результативності		
		Ефективність розвитку ($K_{p.p.}$)	Дієвість ($K_{\partial.}$)	Положення на ринку ($K_{n.p.}$)
Максимальне значення оціночного коефіцієнту	m $\max K$	1	1	1
Мінімальне значення оціночного коефіцієнту	m $\min K$	0,0319	0,0730	0,0621
Середній діапазон зміни оціночних коефіцієнтів	P	31,38	13,69	16,10
Інтервальний коефіцієнт зміни граничних значень	I	5,6	3,7	4,01
Граничні значення: для I зони;	R_1	1	1	1
для II зони;	R_2	0,178	0,270	0,250
для III зони.	R_3	0,032	0,073	0,062

Запропонована градація відповідає економічній дійсності та може бути використана для визначення відповідності кінцевих результатів діяльності поставленим цілям.

При поєднанні отриманих коефіцієнтів в оціночний коефіцієнт j -го критерію ЕР слід враховувати вагомість кожного з блоків. Коефіцієнт вагомості блоку прибутковості буде найбільшим. Оціночний коефіцієнт j -го критерія розраховується за формулою:

$$K_j = \prod_{z=1}^{z=3} K_z^{\omega_z}, \quad (6)$$

де K_z – узагальнюючий коефіцієнт z -го блоку матриці (при $z=1$ $K_1=K_n$, при $z=2$ $K_2=K_{np}$, при $z=3$ $K_3=K_{ek}$);

ω_z – коефіцієнт вагомості z -го блоку матриці ($\omega_1=3$; $\omega_2=2$; $\omega_3=1$).

Для реалізації методу пропонується присвоювати оціночним коефіцієнтам ЕР наступні бали: I зона – 2 бали; II зона – 1 бал і III зона – 0 балів. Інтегральну оцінку ЕР діяльності підприємства пропонується здійснювати за формулою:

$$K_{EP} = K_{p.p.}^{*2,87} \cdot K_{\partial.}^{*1,69} \cdot K_{n.p.}^{*1,0} \quad (7)$$

де $K_{p,p}^*$ – оціночний коефіцієнт рівня розвитку в балах; $K_{d.}^*$ – оціночний коефіцієнт дієвості в балах; $K_{n,p}^*$ – оціночний коефіцієнт положення на ринку в балах.

Розрахунок інтегрального показника ЕР філії «Пісочинське ДЕП» за 2019 рік представлений в табл. 2.

Таблиця 2 – Розрахунок інтегрального показника ЕР філії «Пісочинське ДЕП»

Критерії ЕР	Значення оціночного коефіцієнта (K_j)	Бал відповідно зоні успіху (K_j^*)	Розрахунок інтегрального показника (K_{EP})
Ефективність розвитку	0,6817	1	$K_{EP} = 1^{2,87} \cdot 1^{1,69} \cdot 2^{1,0} = 2,0$
Дієвість	0,9353	1	
Положення на ринку	10,18	2	

Інтегральний показник ЕР філії «Пісочинське ДЕП» за 2019 рік дорівнює 2,0 та потрапляє до II зони успіху. Тому, можна сказати, що діяльність філії має середній рівень результативності. Для виявлення недоліків забезпечення ЕР діяльності підприємства необхідно провести аналіз його сильних та слабких боків. Це дозволить сконцентрувати увагу на факторах, що мають найбільший вплив на результати діяльності, та розробити заходи, щодо покращення найслабших сторін в забезпеченні економічної результативності діяльності дорожнього підприємства, що аналізується.

Література.

1. Мересте У. Матричная концепция изучения экономической эффективности. *Изучение эффективности производства*. Таллинн: ТПИ, 1981. С. 15 – 37.
2. Вибір методу інтегральної оцінки економічної результативності підприємства. *Сучасні напрямки розвитку економіки і менеджменту на підприємствах України: збірник матер. IV всеукр. науково-практичної конф. студентів, аспірантів та молодих вчених (28 листопада 2018 р)*. Харків, ХНАДУ, 2018. С. 253-256.
3. Карпушенко М.Ю. Удосконалення механізму оцінки фінансового стану будівельних підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.07.03, Харк. Держ.акад. міськ. госп – ва. Х.: ХДАМГ, 2000. 17 с.
4. Кочергова М. Ю. Комплексный анализ финансового состояния строительных предприятий. *Бизнес-Информ*. 1998. № 21-22. С. 93-96.